

پهلوان

۲۶

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
مرکز پژوهش‌های اسناد

سال دوازدهم / شماره اول / بهار ۸۰

فروردین ۱۳۸۰

- ۱۱۱ روز جهانی آب
- ۱۱۸ روز جهانی بهداشت
- ۱۲۱ روز دانش آموزی
- ۱۲۲ روز جهانی بدون دخانیات
- ۱۲۵ مقام خردادی
- ۱۲۶ روز جهانی محیط زیست

مثلت شوم اعتیاد - ایدز و زندان

دکتر محمد پوراسلامی - حمیده سرمست - موسویان پور
به ترتیب مدیر کل و کارشناسان اداره کل ارتباطات و آموزش بهداشت

کنیا از هر ۷ نفر یک نفر به ایدز مبتلا می‌باشند و این روند در حال گسترش است! یکی از عوامل بسیار مهمی که در گسترش این بیماری خطرناک همیشه مؤثر بوده و متأسفانه برخی از اوقات از نظر پنهان مانده، اعتیاد به مواد مخدر تزریقی است.

آمارهای جهانی بیانگر افزایش روزافزون آلودگی معتادان تزریقی به ویروس ایدز می‌باشد، به طوری که اعتیاد به مواد مخدر تزریقی را می‌توان از شایعترین عواملی دانست که فرد را در معرض ابتلا به بیماری ایدز قرار می‌دهد.

طبق برآورد سازمان بهداشت جهانی موارد بیماری ایدز در بیشتر کشورهای جهان بیش از ۵/۸ برابر موارد، گزارش شده است و موارد مورد انتظار آلودگی ۱۸/۳ برابر موارد ایدز می‌باشد.

تحقیقات در زندانهای شمال هند نشان داده است که عفونتهای منتقله از راه تماس جنسی و عفونتهای منتقله از راه خون در محیط زندانها بسیار بالاست و این یک تهدید جدی به خاطر گسترش سریع این بیماریها توسط معتادان تزریقی و افراد همجنس باز می‌باشد. شایان ذکر است که تعداد آلوده شدگان هندوستانی در سال ۱۹۸۹ حدود ۲۰ هزار مورد گزارش شده است و اکنون در سال ۲۰۰۰ حدس زده می‌شود که حدود ۶ میلیون نفر در این کشور به HIV آلوده هستند. پیش بینی می‌شود در ۶ سال آینده تعداد موارد آلوده شده در منطقه آسیا به بیش از ۱۲ میلیون نفر برسد.

در ایران، بر اساس تحقیقات انجام شده تا آخر مهرماه سال ۱۳۷۹، ۲ هزار و ۲۰۷ نفر به ویروس ایدز مبتلا شده‌اند که از این تعداد، ۲۵ درصد را معتادان تزریقی تشکیل می‌دهند و زندانیان، دومین گروه در معرض خطر این بیماری هستند، به طوری که مثلت شوم اعتیاد، زندان و ایدز سلامت جامعه را به شدت تهدید می‌کند. شایان ذکر است که طبق آمارها فقط ۱۳ درصد از مبتلایان به بیماری ایدز از طریق آمیزش جنسی به این بیماری مبتلا شده‌اند. در ضمن طبق گزارشها، بیشترین مبتلایان به بیماری ایدز در ایران افراد ۳۰ تا ۳۹ ساله هستند که ۳۷/۲ درصد از کل مبتلایان را به خود اختصاص داده‌اند.

در مطالعه‌ای که در یکی از معتادان تزریقی در زندان

عوارض اعتیاد به مواد مخدر:

الف) عوارض جسمانی اعتیاد:

اعتیاد به مواد مخدر باعث ایجاد مشکلات اساسی و خطیری می‌شود که سلامت فرد و جامعه را در معرض تهدید جدی قرار می‌دهد. این امر زمانی هولناک‌ترین چهره خود را نشان می‌دهد که فرد معتاد به سمت تزریق روی می‌آورد؛ چهره مخوفی که فرد و جامعه و در واقع جهان را تهدید می‌کند، چراکه در این مرحله از اعتیاد، فرد با مشکلات و بیماریهایی روبرو می‌شود که به راحتی سبب مرگ وی می‌شود.

ب) اعتیاد و بیماری ایدز:

در حال حاضر طبق آمار سازمان بهداشت جهانی، ۵۵ میلیون نفر در دنیا به ویروس ایدز آلوده هستند که از این تعداد ۲۸ میلیون نفر در آفریقا و ۹ میلیون نفر در جنوب و جنوب شرقی آسیا زندگی می‌کنند. از ابتدای اپیدمی این بیماری تاکنون ۲۰ میلیون نفر به علت ابتلا به این بیماری جان باخته‌اند که از این رقم ۲/۸ میلیون نفر مربوط به سال ۱۹۹۹ بوده است.

موارد عفونت HIV در سال ۱۹۹۹ بالغ بر ۶ میلیون نفر بوده است که بالغ بر ۵۰ درصد آن در جوانان دیده شده و ۹۵ درصد مربوط به کشورهای در حال توسعه بوده است. به طوری که آمار مربوط به آفریقا ۴/۵ میلیون، آسیای جنوب شرقی و جنوب آسیا ۱/۴ میلیون نفر و آمریکای لاتین ۲۰۰ هزار نفر بود. بنا به تخمین سازمان بهداشت جهانی در هر روز ۱۶ تا ۲۰ نفر به تعداد آلوده شدگان دنیا اضافه می‌شود که از این تعداد ۷۰ هزار جوان (۱۰ تا ۲۴ سال) به این ویروس آلوده می‌شوند یعنی هر دقیقه ۵ جوان در حالی که امروزه در آمریکا و اروپا به دلیل آگاهی مردم از راههای سرایت و کنترل بیماری، ایدز تحت کنترل قرار گرفته است و یا در وضعیتی ثابت مانده و حتی در برخی از موارد منحنی آن رو به پایین و میزان مبتلایان رو به کاهش است. این نتیجه مبارزه با بیماری در کشورهای جهان از جمله کشورهایی است که به دلیل آگاهی فرهنگی که بر

طرح از: آموزش بهداشت مرکز بهداشت استان یزد

که زندگی فرد را در معرض خطر قرار دهد.

□ اعتیاد و بیماری هپاتیت:

مراکز کنترل بیماری‌ها گزارش کرده‌اند که هپاتیت نوع A در میان مصرف کنندگان مواد مخدر شیوع بیشتری پیدا کرده است. بین سالهای ۱۹۸۲ تا ۱۹۸۶ درصد آلودگی به هپاتیت نوع A در بین مصرف کنندگان مواد مخدر که به برنامه های ترک اعتیاد تن در داده بودند، از ۴ درصد به ۱۹ درصد رسید. دلایل زیادی برای این امر ذکر شده است که از جمله آنها می‌توان به استفاده از سرنگها و سرسوزنهای مشترک، بهداشت ضعیف، آلودگی مستقیم مواد مخدر در حین حمل و نقل، تهیه و یا توزیع اشاره کرد. شایان ذکر است که هپاتیت نوع B نیز در میان همجنس‌بازان و معتادان تزریقی بسیار شایع است. درباره هپاتیت نوع C نیز لازم است یادآوری شود که معتادان تزریقی جزو گروه‌های در معرض خطر ردیف اول هستند که از طریق سرنگها و سرسوزنهای مشترک آلوده، می‌توانند به این بیماری مبتلا شوند.

□ از عوارض جسمانی دیگر اعتیاد به مواد مخدر می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

الف) انواع دیگر بیماریهای کبدی، بیماریهای کلیوی، بیماریهای قلبی و بیماریهای خونی، سوء تغذیه و عوارض ناشی از آن، پیری و مرگ زودرس ناشی از همه این عوامل، اشاره کرد. لازم است بدانیم که آمار مرگ و میر ناشی از سوء مصرف مواد مخدر (به نقل از پزشکی قانونی) حاکی

وجود دارد. ۵۶ درصد از جامعه آماری مبتلا به ایدز در این مرکز، از طریق سرنگهای مشترک آلوده به ویروس ایدز، به این بیماری عفونی و کشنده مبتلا شده‌اند.

وقتی یک فرد معتاد در معرض نیاز به ماده مخدر قرار دارد، بدیهی است برای برآورد نیاز خود از هیچ عملی فروگذار نخواهد کرد. در مراکزی مثل زندانها که افراد دسترسی بسیار محدودی به امکانات استعمال مواد مخدر دارند، بدیهی است که احتمال دست زدن به رفتارهای مخاطره‌آمیزی از قبیل استفاده از سرنگها و سرسوزنهای آلوده و مستعمل توسط معتادان تزریقی بسیار بالاست و چه بسا افرادی که به استفاده تزریقی مواد مخدر عادت نداشته‌اند، ولی با توجه به محدودیت در زمان و امکان مصرف در زندان، جهت برآورد سریع و بی‌دغدغه این نیاز خود، به تزریق روی می‌آورند. این حقایق نقش بسیار خطرناک زندانها و استفاده سرنگها و سرسوزنهای مشترک در این مراکز را در آلودگی معتادان به ویروس ایدز توجیه می‌کند و اینجاست که مثلث شوم اعتیاد، زندان و ایدز به چرخه معیوبی تبدیل می‌شود و سلامت جامعه را در معرض تهدید جدی قرار می‌دهد.

□ فشار خون بالای سرخرگ ریوی:

این مورد یک عارضه کلاسیک است که در معتادان تزریقی دیده می‌شود و به نظر می‌رسد در حال حاضر آلودگی به ویروس ایدز عامل آسیب‌سختی اصلی آن باشد. این عارضه خود می‌تواند منجر به عوارض خطرناکی شود

از افزایش تلفات بوده است و به طور میانگین در ایران در سال ۱۳۷۷ هر ماه ۱۰۰ نفر در زمینه سوء مصرف مواد مخدر، جان خود را از دست داده‌اند.

(ب) عوارض شناختی، اشکال در حافظه و از بین رفتن تمرکز و خودآگاهی و مشکل در یادگیری و وقت شناسی.
(ج) عوارض روانشناختی شامل اختلالات شخصیتی، افسردگی، اضطراب، همانند سازی غلط، خودکشی.
(د) اختلال در عواطف، تمایل به گوشه گیری، بی کفایتی، پرخاشگری، عدم اعتماد به نفس و خود کم بینی، ...

(هـ) عوارض اجتماعی نظیر اعتراض علیه اجتماع، خسارتهای اقتصادی (به عنوان مهمترین مانع توسعه تلقی می شود و بررسی های آماری حاکی از آن است که خسارتهای اقتصادی ناشی از سوء مصرف مواد مخدر در ایران، حداقل ۱۵۰۰ میلیارد تومان در سال است)، غیبت از کار و ناپایداری اشتغال، مشکلات خانوادگی، افزایش جرم و بزهکاری از مواردی است که می توان به آن اشاره کرد. در تحقیق صورت گرفته توسط سازمان زندانهای کشور و بنا به درخواست دفتر مطالعات و پژوهشهای ستاد مبارزه با مواد مخدر با عنوان رابطه جرایم مواد مخدر با سایر جرایم، نتایج با ارزشی به دست آمده است. به گونه ای که ارتباط معناداری بین اعتیاد و قتلهای غیر عمد (۲۵ درصد)، جرایم مالی (۱۰ درصد) و قاچاق مواد مخدر مشاهده شده است. همین مطالعه، رابطه بین عوامل خرد قاچاق مواد مخدر (خیابانی) را با جرایم منکراتی (۳۰ درصد)، قتلهای غیر عمد (۲۴ درصد) و ایراد خسارت (۷۷ درصد) و قاچاق کالا (۲۷ درصد) نشان داده است.

شصت درصد از فضای زندانهای کشور را در حال حاضر زندانیان مواد مخدر تشکیل می دهند و ۱۵ تا ۲۰ درصد سایر جرایم نیز به نوعی با اعتیاد و یا قاچاق مواد مخدر ارتباط دارد. لازم است بدانیم که نزدیک به ۴ درصد از زندانیان مواد مخدر کشور را اتباع بیگانه تشکیل می دهند که ۹۸ درصد آنها افغانی هستند. این آمار در ضمن نشان می دهد که ۹۵ درصد از معتادان قبل از اعتیاد، سابقه مصرف سیگار داشته اند و ۲۴ درصد معتادان اولین مصرف خود را در مهمانیهای خانوادگی یا دوستانه شروع کرده اند. اضافه می گردد که ۳۴ درصد طلاق های کشوریان ناشی از اعتیاد و مسایل مرتبط با مواد مخدر اعلام شده است و ۲۵ درصد از معتادان از طریق غیر قانونی (سرقت، فحشا و...) پول مورد نیاز خود را برای تهیه مواد مخدر مورد نیازشان به دست می آورند.